

assignatura: GEOGRAFIA DE LA MUNTANYA (grup únic)

treballs:

codi	tipus	crèdits	cicle	quadrimestre
21683	optativa	5	2	2

horaris:

grup	contingut	dies	horari	aula	professor (despatx)
1	teoria-pràct.	dl-dx	15-16.30	34	Joan Manuel Soriano (8)

Descripció: Descripció i interpretació dels principals processos físics i socio-econòmics que es donen en el medi muntà. Aproximació a escala planetària, regional i local, amb especial èmfasi en exemples d'aquesta darrera escala d'estudi.

temari:

- 0 Introducció a l'assignatura. Aspectes metodològics i organitzatius. Concreció de les sortides de camp.
- 1 Concepte de *muntanya* i de *medi muntà*. El risc del determinisme. Els estatges altitudinals. Enumeració dels grans sistemes orogràfics mundials.
- 2 Els moviments orogènics, la diversitat litològica i els processos erosius diferencials.
- 3 El clima de muntanya. Precipitació, temperatura i exposició. Els microclimes.
- 4 Els processos edafogènics. Tipus de sòls segons l'estatge, les condicions geomorfològiques i el substrat litològic.
- 5 Els processos geomorfològics. L'empremta de les glaciacions. Hidrologia i processos hidrològics.
- 6 Descripció dels grans sistemes orogràfics mundials: tropical, himalaià, europeu (mediterrani i alpí) i americà (rocalloses i andí).
- 7 Biogeografia de la muntanya. Fitogeografia: adaptació vegetal al medi muntà. Descripció de les formacions vegetals muntanyenques. Zoogeografia: adaptació de la fauna a les condicions de la muntanya.
- 8 El poblament humà de la muntanya. Condicionants climàtics i topogràfics. Adaptació humana a les condicions de la muntanya.
- 9 Adaptació de les societats a les condicions montanes.
- 10 Els recursos vegetals de la muntanya i el seu aprofitament. Les explotacions agrícoles de muntanya.
- 11 Els recursos animals i el seu aprofitament. Les explotacions ramaderes.
- 12 La dinàmica demogràfica de la muntanya. Evolució històrica i situació actual.
- 13 Les activitats industrials. Les activitats terciàries. La marginalitat de les àrees de muntanya.
- 14 La protecció de l'espai muntà. Figures legals. Enumeració d'espais protegits. El futur de les àrees de muntanya.

bibliografia:

- ALLAN, N.J.R.; KNAPP G.W.; STADEL, C. (1988), *Human impact on mountains*. Totowa, New Jersey, Rowman & Littlefield.
- ARQUÉ, M.; GARCÍA, A. & MATEU, X. (1982), "La penetració del capitalisme a les comarques de l'Alt Pirineu" *Documents d'Anàlisi Geogràfica* 1, Bellaterra, Departament de Geografia de la UAB, pp. 9-67.
- BALCELLS ROCAMORA, E. (1981), "Concepto ecológico de 'territorio montañoso'" in *Supervivencia de la montaña. Actas del coloquio hispano-francés sobre áreas de montaña*, Madrid, Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, pp. 51-67.
- BINESSE, M. & MENÉNDEZ, A. (Coord.), (1989), *El Pirineo, presentación de una montaña fronteriza*, Madrid, MOPU/DATAR.
- BLONDEL, J. (1986), *Biogéographie évolutive*. Paris, Masson.
- CABERO DIÉGUEZ, V. (1981), "La despoblación de las áreas de montaña en España y la transformación del hábitat. El ejemplo de las montañas galaico-leonesas (Sanabria y La Cabrera)," in *Supervivencia de la montaña. Actas del coloquio hispano-francés sobre áreas de montaña*, Madrid, Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, pp. 171-185.
- COBERTERA LAGUNA, E. (1993), *Edafología aplicada*, Madrid, Cátedra.
- CRUZ, JORGE (1990), *Les comarques de muntanya*, València, Edicions Alfons el Magnànim.
- DD.AA. (1990), *Jornades d'Estudi sobre les Zones de Muntanya*, Barcelona, Generalitat de Catalunya.
- DD.AA. (1993), *Mab-6 Alt Pirineu (Urgellet-Baridà). Síntesis del programa*, Madrid, Ministerio de Obras Públicas y Transportes.

- ESTIENNE, P. (1988), *Terres d'abandon? La population des montagnes françaises: hier, aujourd'hui, demain*, Clermont-Ferrand, Université de Clermont-Ferrand II.
- FARIÑA, J. (1977), *Agonía y muerte del municipio rural*, Madrid, Impr. Sáez.
- FOLCH, RAMON (1981), *La vegetació dels Països Catalans*, Barcelona, Ketres.
- FOLCH, RAMON (1995), *Biosfera*, volum 9 (Tundra i insularitat). Barcelona, Enciclopèdia Catalana, pp. 191-324.
- FOLCH, R.; FRANQUESA, T. & CAMARASA, J.M. (1984), "Les unitats de vegetació als Països Catalans" in Folch, R. (Dir), (1984), *Història Natural dels Països Catalans. Vol 7: Vegetació*, Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana, pp. 65-212.
- FOUET, ROBERT & POMEROL, CHARLES (1975), *Les montagnes*, Paris, PUF.
- GARCÍA-RUIZ, JOSÉ MARÍA (ed) (1990), *Geoecología de las áreas de montaña*. Logroño, Geoforma.
- GARCÍA-RUIZ, J.M. (1993), "Consecuencias ambientales del abandono agrícola" *La Seu d'Urgell, Ponències de XI Curs d'estiu d'estudis pirinencs*.
- GARCÍA-RUIZ, J.M. & LASANTA-MARTÍNEZ, T. (1990), "Land-use changes in the spanish Pyrenees" *Mountain Research and Developement*, 10 (3), pp. 267-279.
- GIROUD, H. (1981), "La politique montagnarde en France" in *Supervivencia de la montaña. Actas del coloquio hispano-francés sobre áreas de montaña*, Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, Madrid, pp. 101-112.
- GÓMEZ ORTIZ, ANTONIO (1991), "Fundamentos físicos en la ordenación del territorio. La aportación de la geografía física. El ejemplo de la montaña" in *Primer Congrés Català de Geografia. II Ponències*, Barcelona, Publicacions de la Societat Catalana de Geografia, pp. 85-97.
- GORRIA IPAS, ANTONIO JESÚS (1987), *Evolución y crisis demográfica de la organización social. El valle de Ansó*. Huesca, Diputación Provincial de Huesca.
- GUBERT, RENZO & STRUFFI, LAURO (1987), *Strutture sociali del territorio montano*, Milano, Franco Angeli.
- GUERIN, JEAN PAUL (1984), *L'aménagement de la montagne. Politiques, discours et productions d'espaces dans les Alpes du Nord*, Gap, Ophrys.
- GUIDI, M. & PIUSSI, P. (1993), "Natural afforestation and landscape changes in the Eastern Prealps of Italy" *Revue de Géographie Alpine*, 3, pp. 95-102.
- HARO, S.; FERNÁNDEZ, JUANA; JOSA, RAMON & GALLART, F. (1992) "Papel hidrológico del suelo en una zona Pirenaica de campos abandonados (Cal Parisa, Vallcebre)" *Estudios de geomorfología en España*, pp. 243-250.
- LACOSTE, YVES; GHIRARDI, RAYMOND (1983), *Geografía general física y humana*. Vilassar de Mar, Oikos-tau.
- LACOSTE, A.; SALANON, R. (1973), Biogeografía. Vilassar de Mar, Oikos-tau.
- LASANTA, TEODORO. (1989), *Evolución reciente de la agricultura de montaña: El Pirineo aragonés*, Logroño, Geoforma.
- LEGAGNEUX, B. (1978), "Essai sur la régression de l'agriculture en montagne à partir de l'activité agricole du canton de Quérigut (Ariège)", in Berthelot, M. (Dir), (1978), *D.E.A. Economie et Droit Rural*.
- LLOBET, S. (1947), *El medio y la vida en Andorra*, Barcelona, Instituto "Juan Sebastián Elcano", Estación de Estudios Pirenaicos.
- LÓPEZ GÓMEZ, A. (1981), "Despoblación y cambios de paisaje en la serranía de Atienza (Guadalajara)," in *Supervivencia de la montaña. Actas del coloquio hispano-francés sobre áreas de montaña*, Madrid, Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, pp. 229-332.
- LÓPEZ PALOMEQUE, F. & MAJORAL MOLINÉ, R. (1981), "Emigración y cambio económico en el pirineo catalán" in *Supervivencia de la montaña. Actas del coloquio hispano-francés sobre áreas de montaña*, Madrid, Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, pp. 299-332.
- MAJORAL, R. (1977), "The consequences of depopulation in Western Pyrenees of Catalonia" *Iberian Studies*, 6 (1), pp. 24-33.
- MUÑOZ, J.A. (1992), "Els orògens alpins" in Folch, R. (Ed), (1992), *Història Natural dels Països Catalans. Vol. 2: Geologia II*, Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana, pp. 33-278.
- PANAREDA, J. M. (1991), *El Montseny. Visió geogràfica*, Vic, Eumo.
- PÉREZ DÍAZ, V. (1972), *Estructura social del campo y éxodo rural*, Madrid, Tecnos.
- PUIGDEFÀBREGAS, J. & FILLAT, F (1986), "Ecological adaptation of traditional land uses in the Spanish Pyrenees" *Mountain Research and Development*, 6 (1), pp. 63-72.
- ROMO, A.M. (19), "El clima y la vegetación en los prepirineos centrales catalanes" *Acta Biológica Montana*, 4, pp.326-356.

- RUAU-BOUGUES, Y. (1980), *La politique de la montagne de la CEE*.
- SABARTÉS, J.M. (1993), *L'èxode pallarès. Crisi demogràfica i davallada poblacional als Pallars i a L'Alta Ribagorça (1857-1991)*, Tremp, Garsineu.
- SOLÉ SABARÍS, LLUÍS (1951), *Los Pirineos; el medio y el hombre*. Barcelona, Martín.
- SORRE, MAX (1956), *Les Pyrénées*. Paris, Armand Colin.
- STRAHLER, A.; STRAHLER, A. (19__), *Geografia física*. Barcelona, Omega.
- TAPPEINER, U.R. & CERNUSCA, A. (1993), "Alpine meadows and pastures after abandonment" *Pirineos*, 141-142, pp.97-118.
- TORRES LUNA, Mª PILAR DE; LOIS GONZÁLEZ, RUBÉN & PÉREZ ALBERTI, AUGUSTO (1993), *A montaña galega. O home e o medio*, Santiago de Compostela, Servicio de Publicacións da Universidade de Santaigo de Compostela.
- TRICART, J. & KILLIAN, J. (1982), *La ecogeografía y la ordenación del medio natural*, Barcelona, Anagrama.
- TULLA I PUJOL, A.F. (1981), "Procés de transformació agrària en àrees rurals de muntanya", Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona, (Tesi doctoral).
- VIERS, GEORGES (1973), *Los Pirineos*. Vilassar de Mar, Oikos-tau.
- VIGO I BONADA, JOSEP (1976), *L'alta muntanya catalana. Flora i vegetació*, Granollers, Montblanc-Martín.
- VIOLANT Y SIMORRA, R. (1948), *El Pirineo español. Vidas, usos, costumbres, creencias y tradiciones de una cultura milenaria que desaparece*, Madrid, Plus-Ultra.

avaluació: Realització d'un treball de curs de caràcter individual. En cas de voler-lo fer col·lectiu, cadascuna de les persones (fins a un màxim de 3) haurà de responsabilitzar-se d'una part del treball, a fi de poder valorar tant el conjunt del treball com la feina feta per cadascú.

observacions: Per a complementar les sessions d'aula s'efectuaran diverses sortides de camp, de caràcter obligatori, al llarg del quadrimestre. Es contemplarà la possibilitat d'organitzar dues sortides de cap de setmana (a fi de rendibilitzar els viatges i les tasques a desenvolupar-hi), per comptes de fer més sortides més curtes.